

REGERINGSRÄTTENS BESLUT

Mål nr
6442-09

meddelat i Stockholm den 1 april 2010

KLAGANDE

AA

Ombud: Advokat Rickard Appelberg
Cityadvokaten i Stockholm AB
Kungsgatan 55, 5 tr
111 22 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms beslut den 7 oktober 2009 i mål nr 5269-09

SAKEN

Rättshjälp i mål om återkrav av assistansersättning; fråga om prövningstillstånd i kammarrätt

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Regeringsrätten meddelar prövningstillstånd.

Regeringsrätten upphäver det överklagade beslutet och meddelar AA prövningstillstånd för prövning i Kammarrätten i Stockholm av hennes överklagande av Länsrätten i Stockholms läns beslut den 30 juni 2009 i mål nr 25800-08.

Dok.Id 89300

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2

Telefon
08-561 676 00
E-post: regeringsratten@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-12:00
13:00-16:30

BAKGRUND

AA är funktionshindrad till följd av sjukdom. Hon har assistansersättning enligt lagen (1993:389) om assistansersättning, LASS.

Den 20 augusti 2008 beslutade Försäkringskassan att AA ska betala tillbaka 494 008 kr av den assistansersättning som betalats ut för tiden oktober 2006 – januari 2008. Enligt beslutet har hon för den angivna tiden fått ersättning för 2 177,5 timmar assistans nattetid trots att assistenten inte arbetat på nätterna. Underlaget för utbetalningarna bestod av månatliga tidredovisningar som assistenten undertecknat samt räkningar för varje månad som skrivits under med hennes namn. Eftersom Försäkringskassan varje månad fått räkningar som skrivits under på heder och samvete med AAs namn fick det anses att hon lämnat felaktiga uppgifter om hur hon fått assistans.

AA överklagade beslutet hos Länsrätten i Stockholms län och ansökte om rättshjälp. Länsrätten avslog rättshjälpsansökan i beslut den 30 juni 2009. Kammarrätten i Stockholm beslutade genom det nu överklagade avgörandet att inte meddela prövningstillstånd.

I ärendet hos Försäkringskassan och i domstolarna har AA anfört bl.a. följande. Hon har haft multipel skleros sedan ungdomen och hade vid den här tiden på grund av sitt funktionshinder mycket svårt att fylla i handlingar och skriva sin namnteckning. Assistenten hjälpte henne med att upprätta och kontrollera tidrapporter och räkningar för utförda assistanstimmar. Han måste därefter ha förfärdigat andra blanketter med angivande av fler timmar än vad som tagits upp ursprungligen. Han hade också förfogat över gireringar från hennes

Mål nr
6442-09

konto. Det var omöjligt för henne att själv t.ex. ta upp ett papper från skrivbordet eller ta ner en pärm från bokhyllan för att kontrollera en uppgift. På grund av hennes sjukdom är det särskilt viktigt för henne att undvika psykisk stress.

YRKANDEN M.M.

AA yrkar att Regeringsrätten ska bevilja henne prövningstillstånd i kammarrätten i rättshjälpsfrågan.

Hon anför bl.a. följande. Hon lider av en svår och livshotande sjukdom som utvecklas negativt. Hon är förlamad och hänvisad till ett liv i rullstol. Hon kan inte klara sina dagliga rutiner utan hjälp av assistenter. Hon kan inte skriva sitt namn utan hjälp av någon som för hennes hand framåt. Dessa personliga omständigheter medför att hon är i en utsatt ställning och lätt kan utnyttjas.

SKÄLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Regeringsrätten meddelar prövningstillstånd och företar målet till omedelbart avgörande.

Enligt 34 a § andra stycket 1 förvaltningsprocesslagen (1971:291) meddelas prövningstillstånd i kammarrätten om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt.

Rättshjälp får enligt 7 § första stycket rättshjälpslagen (1996:1619) beviljas om den rättssökande behöver juridiskt biträde utöver rådgivning och detta behov inte kan tillgodoses på annat sätt. Av 8 § följer att rättshjälp får beviljas endast om det med hänsyn till angelägenhetens art och betydelse, tvisteföremålets värde och omständigheterna i övrigt är rimligt att staten bidrar till kostnaderna.

I förarbetena till rättshjälpslagen anføres bl.a. följande. Förändringarna under senare år på förvaltningsprocessens område har inte minskat förvaltningsdomstolarnas utredningsskyldighet. Enligt regeringens mening kan det därför inte sägas att biträdesbehovet generellt sett skulle ha ökat i mål vid förvaltningsdomstol. Däremot kan vissa förändringar i de materiella reglerna på förvaltningsrättens område i undantagsfall medföra att behovet av biträde på sikt kan tänkas bli något större än hitintills. Mål där den rättssökande på grund av ett funktionshinder har svårigheter att föra sin talan i mål som avser frågor som har sin grund i funktionshindret, t.ex. beviljande av assistansersättning, kan enligt regeringens mening tjäna som ett exempel. Den rättsliga angelägenhetens art, omfattning och betydelse för den enskilde ska självfallet alltid vägas in. För att rättshjälp ska beviljas bör krävas att målet avser en fråga som är av väsentlig betydelse för den enskilde (prop. 1996/97:9 s. 117 f.).

Frågan i målet är om AA behöver juridiskt biträde och om det är rimligt att staten bidrar till kostnaderna för sådant biträde.

Regeringsrätten gör följande bedömning.

Målet gäller rätten till rättshjälp i ett mål där den rättsliga angelägenheten inte är okomplicerad och där sakförhållanden som kan ha betydelse för utgången är oklara. Återkravet har väsentlig betydelse för sökanden, som till följd av sitt funktionshinder har svårt att föra sin talan själv.

Vägledande avgöranden från förvaltningsdomstol om rättshjälp förekommer sparsamt. Det gäller också mål om möjligheten till rättshjälp i förvaltningsdomstol när den sökande har svårt föra sin talan själv på grund av ett funktionshinder. Till detta kommer det aktuella målets karaktär. Det är av vikt för

BESLUT

5

Mål nr
6442-09

ledning av rättstillämpningen att AAs överklagande av länsrättens beslut prövas, och prövningstillstånd i kammarrätten ska därför meddelas.

Sten Heckscher

Marianne Eliason

Annika Brickman

Jonatan Wahlberg
Föredragande regeringsrätts-
sekreterare

Avd. I

Föredraget 2010-03-30